

Tract. VI. Exam. III.

tra, subditos semel aut sepius ad ea adigendo. Festorum Vigilias , seu jejuna violando.

2. Missum vel notabilem ejus partem negligendo, sub ea dormiendo , aut culpabiliter se distracthendo, etiam sola cogitatione , gariendo , litteras , vel novellas legendio , oculis circumvagando , Concionem ex mera negligenta omitendo.

3. Dies festos in Popinis consumendo , in iis nungando , cum scandalo vociferando præsentim sub divino officio.

4. Horas Canonicas (supposita obligatione) quotidi non recitando , sed totaliter , vel notabiliter partem omitendo , aut indebet , sine in vel attentione eas orando.

5. Tempore ab Ecclesia vetito nuptias celebrando.

6. Annun Confessionem & Paschalem Communi

onem omitendo. Vel faciendo eam sacrilegè , ni-

mirum cum peccato mortali sive affectu ejus.

7. Locum sacrum , v. g. Templum , vel Cemete-

rium violando , aut polluendo , vetita ibi exercendo,

furando , rapiendo , vel privata aut indebita auctoritate extrahendo eum qui ad Ecclesiæ asylum , seu im-

munitatem confugit.

Quartum Decalogi Præceptum.

Honora patrem & Matrem , ut sis longavus super terram ,

Nomine Patris , & Matris intelliguntur non tan-

tum illi , qui nos genuerunt , sed & illi qui sunt loco

Parentum , ut Curatores , Magistri , Domini respectu

famularum , Superiores , &c.

Peccatur contra hoc.

XXII. Primi Parentibus vel iis qui vice eorum sunt , ac Superioribus debitam reverentiam , & amorem non exhibendo.

2. Justa Superiorum mandata transgrediendo , praesertim ex contemptu. Contra eorum ordinationes murmurando , eos spernendo ; eorum vita injuste pro-

palando.

3. Parentes vel Consanguineos pauperes despicien-

do , non agnoscendo , eis non subveniendo.

4. Parentibus , vel Superioribus mortem optando.

Duris , asperis , injuriosis , irrisoris verbis eos ex-

ciendo , vel indignis gestibus aspernando.

5. Eos occidendo , mutilando , percutiendo ex vel

sine ira. Borum econemicam directionem turbando.

6. In necessitate , etiam spirituali , eis non succur-

endo , praesertim defunctis per suffragia & orationes ,

7. Parentum rationabiliter contradicentibus cum

hic in individuo matrimonium contrahendo.

8. Parentum defunctorum debita vel legata , cum

possit & tenearis , non solvendo.

9. Idem est proportionabiliter de Parentibus erga

filios , & de Dominis erga famulos , quoad curam ,

exemplum , correctionem , provisionem , salarium.

Vel si eos ad Statum Religiosum , vel matrimoniale cogant. Similiter idem est de conjugibus inter se & ex-
ega se invicem.

Quintum Decalogi Præceptum.

Non occides.

Prohibetur hoc præcepto occidio proximi , tum spiritualis , qua fit , eum ad mortem animæ , seu ad peccatum inducendo per scandalum ; tum corporalis , directa vel indirecta , per homicidium. Et similia ; qua-
huc reducuntur , nisi est laesio in fama , honore , &c.

Peccatur contra hoc.

XXIII. Primi. Super proximum cum nimia de se

presumptione , ambitione , vel vana gloria se effe-

rendo.

2. Ejus prosperitatibz sive in corpore sive in bonis ,

honore , fama , &c. invidendo , cum à morte , aut periculo , cum possis , non liberando , in necessitate ei non succurndo , odio , vindicta , suspicione , vel temerario iudicio inseguendo.

3. Proximum laetando verbis , in honesti agnomi-
nibus , maledictionibus , imprecationibus , convitiis , iuritione , subsannatione , &c.

4. Eundem offendendo detractione , murmuratio-
ne , asperis , ac mordacibus verbis. Vel consilio , jus-
tione , laudatione , &c. incitando adversarios contra ipsum , vel discordias seminando.

5. Proximum scandalizando , seu dando occasio-
nen ruina spiritualis aliquo verbo , vel facto : vel fra-
ternam correctionem omitendo.

6. Plus sequo irascendo , corrigitendo , percutien-
do , vulnerando , mutilando , occidendo , per se vel

per alios. Damnum bonis fortuna inferendo , inhon-
orando , &c.

7. Domesticos suos , eorumque correctionem ne-
gligendo , eis sustentationem debitam denegando.

8. Immoderato cibo , vel potu sibi ipsi , vel alteri malum in sanitate inferendo , seu seipsum , vel alios inebriando , ad ebrietatem incitando , provocando , &c.

9. Occisionis spiritualis , vel corporalis periculo se
aut alium temere exponendo , illud opificando , si vel
alium mutilando , castrando , vel ad hoc cooperando.

10. Militando in bello injusto.

11. Noxia comedendo vel bibendo , vel alteri ad sumendum dando.

12. Ad abortum , vel sterilitatem cooperando phy-
sicè aut moraliter.

13. Cum periculo suffocationis sive oppressionis

juxta se ponendo in lecto tenetiam prolem.

Sextum Decalogi Præceptum.

Non Macaberis.

Hoc præcepto vetantur omnes Luxurie species.
Item oscula , tacitus , amplexus , & similia illicita amatioria.

Peccatur contra hoc.

XXIV. Primi. Cogitationes obscenas voluntarie
accersendo. Cum morosa delectione iis inherendo , complacentiam , vel consensum præbendo , illis , ac
motibus carnis ansam & occasionem præbendo , eorum causas non impediendo.

2. Turpia , vel pudenda in se , vel alio aspiciendo.

3. Verba lasciva (idem est de cantilenis) preferendo
cum delectatione , aut volante peccandi , aut alium ad peccatum inducendi.

4. Opero ipso contra castitatem peccando , in qua-
cumque ex speciebus supra adduci.

5. Fidem conjugi frangendo.

6. Litteris amoratis , osculis , amplexibus , impu-
dicis asperibus , tacitis , copula molitiae , seu pollu-
tione , aut alio vitio contra naturam.

7. Similium peccatorum periculo se exponendo.

8. Meretricies pro se , vel alii detinendo , iis do-
mum locando , juxta sensum superioris explicatum.

9. Alios vel alias ad similia recensita lasciva invi-
tando , vel seducendo verbo , opere , exemplo , or-
natu , &c.

10. In subditis similia tolerando , non corrigo-
ndo. In similibz semper explicanda est species Luxurie.

Septimum Decalogi Præceptum.

Non furtum facies.

Interdictum hoc præcepto omnia injusta ablacio-
ne , vel retenio rei alienæ domino justè invito , damni-
ficio , fraudis quibuscumque contractibus , &c.

Peccatur contra hoc.

XXV. Primi. Volendo injuste ab alio aliquid ac-
cipere , retinere , vel quovis modo cum in bonis for-

Peccata contra Decal.

tum & damnificare , res ejus destruendo , v. g. segetes conculcando , &c.

2. Actu injustè auferendo , retinendo , & quantu-
m ; licet hat inter parentes , & filios , virum &
uxorem , famulum & dominum.

3. Restitutionem sub mortali debitam negligendo.

4. In emptione , & venditione fraudem commi-
tendo.

5. Injustos contractus faciendo , usuram , vel simo-
niam exercendo. Idem est immoderato , ac injus-
to ius , sponsione , &c.

6. Ad furum , rapinam , aut quamvis fraudem cooperatorando.

7. Alium in dominio , aut legitima possessione in-
justè turbando.

8. Promissum vel donatum non tradendo , vel do-
nando quod non est suum. Fidem in contractu darum
non servando.

9. Testamentum , uti fas est , non exequendo ,
præsertim pia legata.

10. Rem furivam scienter emendo , aut de ea
participando.

11. Bonu inventa non reddendo cui , &
ubi oportet.

12. Operacionum mercedem , monetam , mensu-
ram , ponera , &c. falsificando. Idem est de quibus-

vis mercibus.

13. Justa tributa , vecigalia , decimas , cambia ,
&c. defraudando.

14. Indignum , vel minus dignum (ubi dignior in
conscientia erat eligendus) eligendo. Vel aliquem à
consecutione Beneficii , Officii , aut Dignitatis injustè
impediendo.

15. Ecclesiam , Officium , Professorum , Advocati-
onem , vel Cathedram , cui quis præstet , sua culpa ser-
vitio suo privando , vel negligenter administrando.

Octavum Decalogi Præceptum.

Non loqueris contra proximum tuum falsum testimonium.

Hoc præcepto vetantur maximè peccata lingue , praes-
ertim quæ fiunt in Judicio à Judge , reo , teste , ad-
vocato. Reduci etiam huc possunt suspiciones , & te-
meraria judicia , quibus homo intra semetipsum pro-
ximo dat falsum testimonium. Item calumnia , male-
dicio , deriso , &c.

Peccatur contra hoc.

XXVI. Primi. Temerariè suscipiendo , vel judi-
cando.

Item Calumniando , deridendo , maledicendo , su-
surando , simulando , detrahendo , &c.

2. Alteri falsi corde adulando , se jactando.

3. Mendacium jocosum , officiosum , vel pernicio-
sum dicendo.

4. Secretum revelando.

5. Falsum testimonium dando , sive falsum dicen-
do , sive veritatem celando.

6. Injustè judicando , testificando , accusando , ve-
ritatem contra Juris ordinem negando , fallaciter ad-
vocando.

Nonum Præceptum.

Non concupisces uxorem proximi tui.

Circa hoc nihil singulare occurrit , cum reduca-
tur ad sextum.

Decimum.

Non concupisces rem proximi tui , non domum , non
grum , non servum , non ancillam , non bovem , non
scutum , non omnia que illius sunt.

Reducitur ad septimum.

XXVII. Hi sunt potissimum modi contra Decalogum
peccandi ; si qui desint , eos docebit praxis ; uti &

revisio cuiusvis materia vel casus (quem in hoc Exa-
mine obiter tetigi) in proprio loco hujus Tribusalis
ut supra jam monui. His Confessor , vel Penitentis ad-
dere potest Examen ex quinque Præceptis Ecclesiæ ;
Si ex quibus supra : ex peccatis Capitalibus , & Peccatis in Spiritum
ex peccatis alienis de quibus in Catechismo. Item plu-
ria incident , si discutatur ipsum penitentis status , con-
ditio , officium , juxta ea , quæ suggestur in sequen-
ti Examini.

EXAMEN IV.

De peccatis vel peccandi modis plurium Statuum
in Particulari.

Q U E R E O . Scilicet assignare talia peccata , vel pec-
candi modos ?

Res. Scio , & assigno , prout sequuntur. Non
quod omnes peccandi modos assignare intendam ; sed
communiores. Si ergo penitentem se recolligent occur-
rant peccata hic non specificata , de illis se tenetur

accusare.

Peccata Regum & Principum terræ , aliorumque
Dominorum temporalium.

XXVIII. Peccant Primo. Regiam aliquam tempo-
ralem potestatem , dominacionem , jurisdictionem usur-
pando , id est , injuste tenendo ; Provinciam dominium ,
totum , vel ex parte , aut jux primogeniture injuste
possidendo.

2. Injustè bellando , aliena territoria invadendo,
injustè aquitaria non restituendo. Vide peccata Mili-
tis , & Bellic-Ducis.

3. Inter subditos seditiones excitando , eos novis
exactionibus , contributionibus , vecigalibus , perso-
nam , aut jumentorum servitio onerando.

4. In propriam privatam , non boni communis ,
utilitatem novas leges penales , vel multicas statuendo.

5. Creditoribus non satisfaciendo. Metu vel pre-
cibus cogendo subditos ad dandas pecunias , vel ad se
obligandos Creditoribus pro debitis pro bono commu-
ni non contractis.

6. Ex vindicta subditos ad militiam evocando , vel
per milites opprimendo.

7. Subditus justitiam non administrando , eorum
presentium miserabilium personarum , pauperum , vi-
duorum , pupillorum causas negligendo.

8. Inauditus , vel male auditum condemnando.
Juribus Ecclesie præjudicando.

9. Peccata publica , & abusus cogitos , ac impedi-
biles in suis terris non impediendo , tollendo , prohibe-
ndo , & praesertim in sua Aula , ac Palatio , & ma-
xime vetios ludos , mortuus turpitudinem , superbi-
um , luxuriam , duellu , usuras , simonias , iniquos
contractus , &c.

10. Contra voluntatem lesi lenti condono-
mentem.

11. Non congregando , vel reservando pecunias
pro necessitatibus publicis , ut pro bello justo , repa-
randis viis ; pontibus , &c.

12. Quærerend magis interesse privatum , praeser-
tim ex bonis in sequestri depositis , vel oppignoratis ,
vel ex bonis Ecclesie , defunctionorum , &c.

13. Faciendo prodigas , & profusa largitiones ,
quibus bonum communis graviter luditur , communia
onera notabiliter augentur. Rex & Regnum in gra-
uem indigenitam redigunt.

14. Idem est de ruina Regni ex nimio Principis lu-
do , & lus , quo magnam pecunie summam perdit.

15. Cum notabili subditorum periculo , vel dan-
no sylvarum venatoriis habendo , venationes exerce-
ndo , &c.

16. Arces contra hostes , & invasores non mu-
niendo , Grasatorum , Latronum , & aliorum , vias in-

insecras redditum, exterminationem negligendo.
17. Officia indebet vendendo, indignis conferendo. Indignos pro Beneficiis presentando.

18. Subditos ad matrimonium cogendo.

Hec sunt communiora peccata Regum & Principum. Si Princeps sit simul Episcopus, vel Prelatus Ecclesiasticus, examinet etiam se ex peccatis Episcoporum, & Clericorum.

Peccata Episcoporum.

XXIX. Peccat primò Episcopus Episcopatus desiderando ob solos redditus Ecclesiasticos, ut ob finem principalem; eademque ex causa pinguiorem appetendo. Vel ex mera ambitione, & principaliter ob propriam excellentiam, & honorem. Vel principaliter ob Consanguineorum utilitatem, & non proper communiungem bonum Ecclesie; qui ea finis rectius. Vel obtinendo per Simoniam, aut favorem humanum.

20. Sine legitima causa injunctam Prelatum recusando.

21. Subditos novis impositionibus, & litibus infestando; pauperem causis non sat invigilando.

22. Ultimum fidelium voluntates, seu legata illegitime commutando.

23. Gregem personaliter deserendo, etiam meru perculi, cum sua presenta, sit ei necessaria, nec possit per alium quea bene suppleri.

24. Non inquiringendo subditorum defectus, ut corrugantur, dum vel per famam, vel per alium legitimum modum ei innoscunt. Oves negligerent pascendo, Magistros ad docendum non instituendo.

25. Actus Episcopales, v. g. Ordinationem, Christianationem, &c. committing alteri non Episcopo. Vel statim temporibus sine legitima causa eos omitendo, vel in mortali exercendo, vel simoniae.

26. Scienter consecrando non Virgines, ut Virgines.

27. Non residendo absque causa rationabili.

28. Non interessendo divino Officio, Dominicis saltem diebus.

29. Non visitando Diocesem, vel in visitatione de Ecclesiis statim debet non inquiringo, aut prouidendo. In eadem visitatione Ecclesie, vel subditis nimis sumptus faciendo.

30. Non instituendo in Ecclesia Cathedrali Coniatorum opere, & sermone potentes.

31. Non celebrando annuatim Synodum, in eaque Clericos non corrugando, ubi correcio es necessaria;

32. Non providendo de idoneis Ministris, Vicario, Consiliariis, Assessoribus, Notario, &c.

33. Negligenter execuendo testamenta, & pia legata, quorum executio ad Episcopum est devoluta.

34. Nepotismus fovendo, Consanguineos ditando ex redditibus Ecclesie, nec eos pro debito dispensando Ecclesie, pauperibus, fabricre. In victu, & vestitu excedendo. Ex proventibus Ecclesie ad sui memoriam conservandam sumptuosa palatia adificando.

35. Exemptiorum privilegiis prajudicando.

36. Infamiam sibi impositam non demonstrando esse falsam.

37. Clausuram Monialium violando, aut violari permittendo: per seipsum ingrediendo, dum non potest, vel aliis ingrediendis licentiam dando.

38. Negligenter execuendo ea quae Episcopis incumbunt ex vi Concilia Trid. De quibus Vid. Tract. I. Exam. 8. num. 105. & seqq.

Hec sunt potissima peccata Episcopi, qui si sit simul Princeps terræ, examinet etiam se ex ante ad ductis peccatis Princeps, uti & peccatis Clericorum. Item (si Religiosus sit) Religiosorum. De quibus postea. Item examinet se ex peccatis contra Decalogum, quod observandum est omnibus, quorum peccata ad huc recessibuntur.

Peccata Judicis.

XXX. Peccat primò Judices, judicando injuste,

seu contra jus sive humanum, sive divinum, non servando ordinem juris, dilaciones non necessarias concedendo, vel superfluis dando.

2. Judicando temerarie, seu ex talibus probationibus, quae ad judicandum non sufficiunt.

3. Exercendo judicium usurpatum, seu judicando personam, aut actum sibi non subditum; vel qui est alterius fori.

4. Ponam reo injuste remittendo, vel communitando.

5. Justitiam, praesertim petram negando, negligendo, vel iniuste differendo. Non restituendo expensas, & dama ex tali dilatione, vel denegatione arbitriis illata.

6. Judicando ex odio, ambitione, meu, mundano timore, &c.

7. Acceptando munera.

8. Judicando in favorem consanguinitatis, affinitatis, amicitiae, vel intuitu damni, aut commodi proprii.

9. Interrogando ea, ad quae reus respondere non tenetur.

10. Subornando accusatorem, & testes. Judicando non accusatos. Reos torquendo sine sufficientibus indicis.

11. Exercendo strepitus forenses in die festo, aut loco sacro absque ulla necessitate. Non servando interdictio Ecclesie.

12. Judicando, praesertim in re gravi, sine sufficiiente scientia, vel suspicendo hoc officium, cum sit ei impr.

13. Appellationem, quam concedere debet, non concedendo, vel admittendo, dum eam admittere non debet.

14. Exequendo scienter sententiam Judicis superioris nullam, invalidam, vel continentem errorum intolerabilem.

15. Personis miserabilibus, aliquisque indigentibus de Advocato non providendo, nec incarceraus de necessariis itate.

16. Contra Legem, Superioris jussum, aut justam Partis requisitionem in suo iudicio admittendo excommunicatus, etiam Auctorem, Advocatum, vel Testem.

Peccata Advocatorum, & Procuratorum.

XXXI. Peccat primò hoc munus suscipiendo & agendo sine sufficiente scientia. Causas suspectas, vel necessarium pro eorum defensione studium negligendo.

2. Scienter defendendo causam injustam, vel suscipiendo tot causas, ut non possint omnibus satisfacere.

3. Suscipiendo indifferenter quamcumque causam, ejus merita, seu justiam aut injustitiam non examinando.

4. Prosequendo defensionem cause in ipso processu reperta tamquam injusta. Violando praesitum iuramentum.

5. Clientem non monendo de dubietate, vel periculo cause, si deprehendat eam esse talem. Vel eundem victoria reportandæ causa, instruendo ad mentendum, fallendum, &c.

6. Supra constitutam mercedem aliquid a Clienti exigendo.

7. Ad extorquendas pecunias fingendo majores in processu cause adhibitos esse labores. Acceptando munera.

8. In præjudicium Clientis secreta gravis momenti revelando parti adversa.

9. Non restituendo Clienti dama, sive per negligentiam, sive per non necessarias expensas vel alteri illata.

10. Serviendo utrique vicissim parti in eadem causa.

11. Recusando patrociniari causas miserabilium personarum alium Patronum non habentum, & ob hoc de causa periclitantium.

Tes.

12. Testes subornando, Judicem corrumpendo, nimis dilationes faciendo.

13. Cognita causa justitia Clienti suadendo, ut faciat fodus, seu compositionem cum Adversario, & non compensando dama per hoc consilium parti adversa illata.

14. Paciscendo de aliqua parte cause si reportetur victoria. Plura vide de Notariis.

Peccata Notariorum, seu Tabelliorum, ac Scribarum.

XXII. Peccant primò ignorando officii sui partes, & obligacionem.

2. Pejerando, vel juramentum præstitum violando. Falsa instrumenta conficiendo, vera lacerando aut ea conficiendo pro contrabitis illicitis, v. g. usuariorum, simoniae, &c.

3. In examine testimoniis plus, vel minus scribendo, quam ipsi edixerunt, vel eos instigando, sive per se, sive per alium, ut dicant, que non sunt dicenda.

4. Infideliter Judici referendo, que in Examinedicta, vel gesta sunt, ea celando, observando, palliando, &c.

5. Tribunal non frequentando cum alterius damnatio.

6. Non diligenter se habendo in asservandis scripturis, & ex hoc causando multiplicandas litteras.

7. Scripturas occultando, comburendo, lacerando, in aliquis favorem in eis aliquid immundando; vel etiam lucri causa.

8. In litteris morosum, & difficilem se exhibiendo, impeditum fingendo, ut pecunias à Partibus emunget.

9. Paciscendo cum apparitoribus ad facientes informationes, aut danda mandata sine mandato. Judicis, aut Partium requisitione.

10. Subornando delatorem criminis causa lucri ex multa, vel alios docendo similes lucrandi modos.

11. Permitendo, ut Amanniense mercedem exigitant ab una parte, quam altera pars jam solvit.

12. Scribendo testamentum eius, qui non erat potens ad condendum. Committingo crimen falsi.

13. Recusando operi ferre pauperibus. Plura vide de Advocatis, & Procuratoribus.

Peccata Rei, seu accusati, & appellanti.

XXIII. Peccat reus primò negando veritatem, quando à legitimo Judice servato juris ordine interrogatur, noties quotes.

2. A fortiori peccat negando veritatem juridic probatam.

3. Calumnioso se, defendendo, fraude interrogacionem eludiendo. Ad se defendendum Accusatori, vel Judici falso sumum crimen imponendo.

4. Ministris Justitia post justam condemnationem resistendo, eos mutilando, occidendo.

5. Custodes carceris impugnando, donis corrumpendo, decipiendo, aut inducendo, ut coineante si bi quoad fugam.

6. Nulla violentia illata sumendo potionem mortiferam, etiam post latam mortis sententiam.

7. Metu tormentorum, etiam gravissimorum, factendo crimen non commissum, ob quod mutilatione, vel morte puniatur.

8. Injuste, vel ex vindicta citando Judicem, vel accusatore ad tribunal Dei.

9. Injuste appellando ad Judicem superiorem, nimirum in causa justæ damnationis.

Peccata Accusatoris, & Demuniatoris.

XXXIV. Peccat primò accusando, qui non habet ius accusandi, sed ab accusando est prohibitus.

2. Accusando per calumniam, prævaricationem, vel tergiversationem, id est, falsum crimen ex malitia imponendo, vel etiam verum, sed occultum, nec

probabile in iudicio, vel probatum per falsos testes. Inchoata accusatione colludendo cum reo; fraudulentiter crimen occultando, legitimas probationes non adducendo, falsas exceptiones acceptando. Vel à cepta prosequi possit.

3. Denuntiando, vel accusando, non ex zelo justitiae, sed ex passione, odio, inimicitia, 4. Non accusando, vel denuntiando dum ad unitum ex his tenetur.

Peccata Testium.

XXXV. Peccant primo recusando dare testimonium, dum id auctoritatē Superioris secundum ordinem juris requiruntur. Vel jurando se nolle tunc testari.

2. Testando non ex zelo justitiae, sed pravō affectu, odio, &c.

3. Testimonium falsum dicendo, vel verum tandem, vel simpliciter testando, dum de veritate dubitare, vel non revocando; dum reperit falsitatem.

4. Testando de re, quæ solidū scit ex confessione, vel per injuriam, vel stib secreto naturali: dum illa nec proximo nec bono communis nocet. Vel detegendo quod detegere non debet.

5. Testando contra eos, contra quos non potest, vel dum est iuri prohibitum testari.

6. Se non offrendo, vel se occultando, absentando, vel fingendo impeditum, aut iure prohibitum, dum eius testimonium ad justitiae manutinentiam est necessarium.

Peccata Apparitoris, Custodis Vinearum aut Confinium, Telonearum.

XXVI. Peccat primò violando Juramentum, quod præstisti de fidelitate in suo munere servanda.

2. Spe compensatione præmonendo eum (in sibi caeant) de quo capiendo habet mandatum. Non prodendo damnificantes.

3. Querendo, vel capiendo aliquem, non ex zelo justitiae, sed vel causa lucri, vel ex passione, odio, &c.

4. Prætexi sui officii vexando, vel molestando innocentes. In iustitio domotum aspergi agendo ad extorquendas pecunias, vel munusca.

5. Intuitu manusculorum connivendo peccatis Tabernariorum, aut aliorum. Expensis in hospitiis factis integrè non solvendo. Exigendo, vel accipiendo aliquid super taxatam diurnam mercedem.

6. Pluta negotia eodem die expediendo, & ex hac causa pro singulis tantum exigendo, quantum debet pro expeditibus plitum dierum.

7. Permitendo importari, & exportari veritas merces, praesertim in confinibus Regnum, Provinciarum, Civitatum, &c.

Hæc proportionaliter applicari possunt Custodibus, Telonearis, &c.

Peccata Militum.

XXXVII. Peccant primò faciendo se adscribi militiæ, ut accipiant pecuniam, & postea aufigant. Tempore necessitatibus à militia se absentando, infirmatatem fingendo.

2. Fraudibus utendo in accipiendo stipendi.

3. Hospitem sumum vexando ad pecunias extorquentes. Contra Hospites tractamentum injuste conquerentes.

4. Injustas prædas faciendo, vel Committitoni auferendo. Damna injuste illata non restituendo. Innocentes infestando, vel directe occidendo, mutilando, &c.

5. Concubinas pro se, aut aliis tenendo.

6. Se inebriando, illicito lusu ludendo, in lusu fraudibus utendo.

7. Superstitutionis utendo, per eas se invulnerabilis faciendo. Blasphemando, jurando Deum, vel Santos abnegando.

8. Bellando, ad duellum alios excitando, vel etiam soium provocando, secundando, spectando, &c.

9. Bellando non ex zelo justitiae, sed ex injusta vindicta, & odio, utendo illicitus insidiis, vel stratagematis.

10. Resolvendo se ad bellandum quocunque bello sive justo, sive injusto. Vel bellando cum dubio pratico de justitia belli.

11. Exercendo torneamenta, ferarum agitations, periculosa hastilia, &c.

Peccata Belli-Duci.

XXXVIII. Peccat primò injustum bellum inchoando, vel continuando. Bellando absque recta intentione, & modis, vel insidias illicitus, & injustus.

2. Damna non necessaria inferendo, & in injusta lata, sive propriis, sive alienis subditis, non compensando. Innocentes directè vexando, occidendo, &c.

3. Injustas præfas faciendo, vel militibus facere permettendo. Sine necessitate bellando in die festo.

4. Oblata justa satisfactione à bello cepito non desistendo. Infideles in auxiliu vocando contra Christianos.

5. Damna ab hoste, Ecclesiis, vel subditis suis lata sine eorum consensu absque necessitate remittendo.

6. Fidem publicam, etiam hosti datam non servando. Juramentum violando.

7. Repressalias injustas faciendo, vel concedendo.

8. Dissimilando in militibus criminis, qua facile posset emendare, & sic se faciendo participem alienorum peccatorum.

9. Dualla, torneamenta, &c. permittendo.

10. Militibus stipendum subtrahendo, &c. Ultra hac Belli-Dux se examinet ex peccatis militum. Ex utriusque examinare se possunt alii Officiales Belli.

Peccata Gubernatoris, Prefecti, Consulis, Consiliariorum, Senatoris, vel Scabini majoris, &c. respectu.

XXXIX. Peccat primò hunc Magistratum ambiendo, emendo, vel obtinendo sine sufficiente scientia, & pertitia, vel per favores, & dona, non communis sed privata utilitas grata.

2. Violando juramentum præstum de fidelis munieris sui administratione, Regni, vel Provincia Legum, privilegiorum, vel consuetudinum conservatione.

3. Bona Reip. sibi, vel suis amicis appropriando, vel leviori pretio emendo, Officio gratis conferenda vendo, vel indignis dando, consilia, vel judicia negligendo.

4. Non invigilando Officialibus sibi subditis, ut justitiam servent, sed eorum injustinis dissimulando.

5. Negotia publica negligendo, privatis potius commodis inhiando, factiones excitando, alios injuste turbando, populum novis oneribus, seu exactionibus gravando. Ex deposito, vel pignore lucrum querendo.

6. Creditoribus debita, Operariis mercedem non solvendo, pauperum causas negligendo, viduas, & pupilos opprimendo. Non danda pauperibus, quae ei reliqua sunt.

7. Chirographa Creditorum Reip. vili pretio emendo, & sibi plenam, vel longè meliorem solutionem ex bonis Reip. faciendo.

8. Non proviendo de annona, nec attendendo ad ejus pretium, quo venditur, nec ad ejus qualitem, seu bonitatem, vel vitium, ac defecuum.

9. Non visitando, vel fideliter visitari faciendo loca publica pro tali provisione deputata, an adiut sufficiens proviso in carnibus, vino, frumento, pane, &c. Idem est de necessariis bellicis, & Hospitalibus sive militum, sive civium. Idem etiam de visitatione carcerum, ut incarceras denur necessaria.

10. Incarcerando injuste, vel nimis severè ac in-

humane. Non invigilando Vigiliis, & Excubis, an ubique rectè fiant.

11. Permittendo latrones, grassatores, maleficos, vel alios infames, ac flagitosos homines; vel alii crimina in tabernis. Permittendo publica peccata, v. g. Concubinariorum, Circulatorum, præstigiatorum; lasciva spectacula, ac comedias.

12. Usurpando bona Ecclesie, aut præjudicando ejus immunitati ac libertati.

13. Acceptando munera in favorem offertentium, vel propinquorum injus è judicando, votando, suffragando, eligendo. Secretum Reip. non servando.

14. Se vel suos propinquos, à tribus, vetricibus, vel militum hospitiu injuste eximendo, vel eis revalendo diminutionem monete, vel taxe frumenti aut vini in Consilio, conclusam, ut per hanc notitiam damnum evitent. Eadem notitia utendo peccatum ipsi Consiliarii, vendendo statim currente adhuc majori pretio plus frumenti, quam alias erant vendituri.

Plura vide supra de peccatis Principis, Belli-Ducis, Militis.

Peccata Magistrorum sive Doctorum & Professorum.

XL. Peccat primò Professorum ambitione, vel si ne sufficiente doctrina quaerendo, & obtinendo per fraudes, pecunias, favores: vel dignioribus eam praixipiendo.

2. Tenendo vel legendo libros prohibitis sine licencia, ostentationis gratia, vel arroganter curiosa, vel prohibita tradendo; aut utilia omitendo.

3. Ad suam scholam admittendo non admittendos, v. g. Sacerdotes, vel Religiosos ad medicinam, aut ius civile sine debita licencia.

4. Docendo vel defendendo sententias falsas, periculosas, scandalosas, temerarias, &c.

5. Lectiones sine rationabilis causa omittendo. Discipulorum profectum negligendo, suo malo exemplo eos scandalizando, ad malum inducendo. Se solù laudando, ceteros Professores contemnendo, ei detrahendo: modis illicitus eorum discipulos ad se trahendo.

6. Indigos ad gradum admittendo, aliquius promotus ad gradum malevolè impediendo.

7. In Academia dissensiones excitando, fovento, &c. ejus leges, statuta, aut privilegia, vel suum jurementum violando.

8. Exigendo pecuniam, ac stipendum ab Auditoribus, dum jam habent beneficium, vel stipendum publicum ob id muneri collatum.

Peccata Scholasticorum, sive Discipulorum.

XLI. Peccat primò studendo ob finem (præsumti mortali) malum. Ex causa injusta eligendo Magistrorum minus idoneum.

2. Studendo negligenter, vel doctinis prohibitis. Condiscipulos ad id suggestendo. In Schola dissensiones excitando, fovento, &c. statuta Academie violando.

3. Promotions dignioribus præxipiendo, præserbiti in fraude; dolo, &c. aut gradum non obtentu si bi arrogando.

4. Pecunias studiorum causa datas male dilapidando, per compotations, iusus, meretricies, &c.

5. Professori non obediendo, cum non honorando, in honoro, irridendo, debitum salarium ei non solvendo.

6. Contra veritatem contendendo, ne vietus videatur.

7. Pravorum familiaritate utendo.

Peccata Testatoris.

XLII. Peccat ille primò testamentum scienter nullum faciendo. Solemitates fraudulenter omitendo.

Vel

Vel illud condendo, cum non possit, sed jure sit prohibitus.

2. Legitimos heredes, præsertim necessarios, & agentes excludendo, vel legitimam denegando, aut minuendo, aut extraneum in heredem instituendo.

3. Sine justa causa uni proli plus quam alteri relinquentendo.

4. Exheredando, vel hereditatem filii sive nepotibus minuendo, ideo, quia amplectantur statum Religiosum.

5. Testamentum, vel legatum mutando, aut in alium transferendo ex vindicta, odio, aliore pravo affectu, sive ob alterius blanditas.

6. Non jubendo in testamento ut solvantur debita, & restituuntur aliena. Non intendendo per testamentum Dei honorem, & anima sua salutem.

Peccata Testamentarii, seu Executoris Testamenti, Herediti, Legatarii.

XLIII. Peccat primò executionem committingo alteri contra voluntatem Testatoris. Execundo illud contra tenorem testamenti.

2. Executionem, præsertim quoad causas pias longo tempore disserendo, & sine justa causa; & per hoc Legatarii faciendo expensas, ac interfendo damnata, eaque non resarcendo.

3. Prius exequendo donationes gratuitas defuncti quam solvendo debita, cum Creditorum damno, vel periculo.

4. Heres peccat quaerendo, vel accipiendo ex hereditate id, quod sibi non debetur, quocunque modo hereditas præjudicando, non implendo vota realia defuncti; non solvendo ejus debita, vel damna ab eo aliis illata.

5. Legatarius peccat, legata pia debito tempore, & modo non solvendo. Non implendo pacto, vel conditione, quam Legator posuit, legatum retinendo, & non tradendo alteri, quem Legator nominavit, supposito quod sit constitutus à Jure non relecta.

Heredi applicare possunt, qua sunt dicta de Testamento, Legatario autem, que de utroque.

Peccata Tutoris, Curatoris, & Hospitalarii.

XLIV. Peccat primò non conservando nec defendendo bona sui pupilli, vel minoris. Sine necessitate illa alienando, ea deteriorando, Actionem, vel jus ejus culpabilitatem perdendo.

2. Res mobiles (qua si asserventur, nullam utilitatem parunt) non vendendo, & pretium in rem fracturam non convertendo.

3. Non restituendo damna per hanc negligientiam illata. Negligendo instructionem Pupilli in bonis moribus.

4. Cum venderentur sub auctione aliqua Pupillorum bona, ante aliorum emporum adventum faciendo accelerari ipsam auctionem, ut res sibi minori pretio maneret, quam aliquo venderetur.

5. Pupillis, aut viuis non providendo de necessariis.

Hac proportionate possunt applicari Hospitalario.

Peccata Mercatorum.

XLV. Peccat primò faciendo injusta cambia. Utendo usura palliata, aut variis hujus pallii modis.

2. Sine licentia Papæ ferrum, vel arma portando ad infideles.

3. Illicitè remendo monopolia. Convenientio cum aliis ne aliqua vendant, nisi pretio vario, vel alias premium iniquum exigendo.

4. Mutuando proper utilitatem pretio astimabilem, ex vi mutui accipiendo.

5. Vestigalia, & gabellas justas frandendo. Falsam vel diminutam monetam scienter dando pro bona.

6. In societate cum aliis fideliter non agendo, sed

occulta lucra retinendo.

7. Utendo dolosis mensuris, ponderibus, &c. In mercantia utendo perjuris, mendacis, &c. Scienter emendo res furtivas.

8. Sine necessitate diebus festis negotiando, seu mercando, præsertim notabili tempore.

9. Agendo mediatorum malorum contractum.

10. Vendendo talia quibus homines communiter male uiuntur; quibus etiam præsumunt ementem male utrum, v. g. venenum, larvas, &c.

11. Vendendo merces vivatas, declarato viuo.

12. Merces carius vendendo illis, qui earum valorem non noscunt.

13. Merces alicui venditas statim ab eodem iterum emendo longe viliori preto. Vel venditas merces, antequam è domo efferantur, deteriorando, matre ria ruptam admiscendo, &c.

14. Tricuum ponendo in loco humidu, ut sic turgescens phrenes impletus modis.

15. Ordinario pretio alteri vendendo Capitale, cujus debitorum occulitè scit non esse solvendo, ut ei mutuent pecunias, ut ipse accipiat solutionem.

16. Non restituendo damna in his & similibus casibus illata.

Peccata Opificum & Artificum.

XLVI. Peccat primò infideliter agendo in executione sui operis, atq; fallendo, gravando, unam rem pro alia tradendo; decipiendo in substantia, quantitate, qualitate rei iradire.

2. Aliis artis sua Magistris, invidendo, detraendo, &c.

3. Mentendo, jurando, pejorando, aliquid ad certum diem promittendo, & ex culpa promissis non stando.

4. Opificium suum in iusto preto vendendo.

5. Pro suo opere plus materia requirendo, ut reliquias sibi retinam, vel retinendo quod aliunde ex data materia superfluum est.

6. Novos modos, vel formas ad malum finem ex cogitando, vel irrationabilem propter hoc mercedem exigo.

7. Tyrones, qui pro sua instruccione dant pecuniam, non bene instruendo, vel aliis præter artem occupando.

Couponum peccata.

XLVII. Peccat primò detinendo in sua, vel vicina domo meretes in gratiam hospitum adventantium, ob quod sunt in continuo peccato mortali.

2. Vintum vendendo ei, quem sciunt certò inebriandum.

3. In die prohibito apponendo cibos illi, quem sci peccare comedendo illos.

4. Vendendo vimum (idem est de frumento) propter dispositionem, quam habet ad corruptionem; non diu in sua honestate permansurus; si vendens sciut, vel dubitet illud diu asservari non posse; & non manifeste hoc vitudinem.

5. Vendendo vimum aqua mistum pretio puri vini, vel misum vino longè viliori, vel per artem deductum ad generositatem vini Hispanici. Vel si sit mustum ex pyris expressum, vel similes fraudes adhibendo.

6. Non restituendo damna per hoc illata.

7. Se, vel alios inebriando, ad hanus æquales provocando.

Peccata Medici, Chirurgi, Pharmacopoli.

XLVIII. Peccant Medicus & Chirurgus primò, præsumendo mederi periculoso morbo sine sufficiente studio, scientia, pertitia, approbatione, vel non cognita qualitate morbi, vel ea cognita negligentem se habendo in cura, non studendo, nec aliorum consilia capiendo, infirmum ratò, vel numquam vi-

- stanto, præsentim ex pravo affectu, odio, &c.
 2. Medicinas periculosas, dubias, &c. applicando.
 Ratione majoris lucri morbos protractando.
 3. Medicinas supra consuetum pretium taxando, & in hoc cum Pharmacopolis colludendo. Injustum stipendum exigendo.
 4. In favorem Pharmacopolarum superflue medicinas prescrivendo.
 5. Infirmi mortem per quasdam medicinas accelerando. Cum notabilis vita ejus periculo periculosa experientiam faciendo, medicinas probando, &c.
 6. Consilendo aliquid infirmo in præjudicium salutis aeternæ, v. g. pollutionem.
 7. Vendendo, prescrivendo, vel dando pharmaceutum ad faciendum abortum, vel ad impediendum conceptionem factus.
 8. Non mature monendo ægrum in morbo periculoso, ut sibi prævideat de medicina spiritualibus, seu anima, nimirum Sacramentis: præsentim non aperte dicendo mortem esse vicinam, cum sit, & esse sciat.
 9. Aliorum Medicorum, Chirurgorum, Pharmacopolarum fama detrahendo, eorum curas, aut medicinas contempnendo.
 10. Cum male habentibus sine sufficiente causa in jejuniu Ecclesiastico dispensando, vel potius eos dispensatos declarando.
 11. Pauperi aliud Medicum, vel Chirurgum non habentis, succurrere recusando.
 Hæc proportionabiliter applicari possunt. 1. Pueris, qui tamen (præsentim pueræ) non facile, nisi à longe, de carnalibus sunt examinandi, ne adhuc incorrupti discant. 2. Servis, qui ultra hac peccant infideliter serviendo, bona Domini destruendo, dilapidando, non meliorando, vel augendo, ubi possunt & tenentur, ea petire, vel deteriorari permitting, secreta domestica etenim propagando, pigritando, murmurando, dominis obloquento, &c.
 E contra domini peccant negligendo procurare ea que spectant ad salutem spiritualem servorum, vel etiam corporalem: præsentim in gravi infirmitate. Sine justa causa eos impediendo ab audienda Missa, Concione, &c. cogendo eos labore in die festo. Non puniendo, vel corrigitendo eorum vitia, præsentim in re lubrica cum ancillis. Non dando neasper tractando, percutiendo, & contumelias afficiendo, præsentim vocando nominibus indignis, a quibus aures bonorum abhorrent, ari sunt, canis, diaboli, &c. Eos immodicis laboribus gravando, &c.
Peccata Conjugum, Vituduarum, Sponsorum.
 II. Peccant conjuges primò matrimoniū sciente contrahendo cum impedimento dirimente, vel impidente: Item, sic consummando. Vel etiam cum dubio impedimento.
 2. Contrahendo cum heretico, vel heretica. Vel in peccato mortali, aut excommunicatione, aut tempore interdicti.
 3. Copula carnali utendo præcie volupatis gratia, vel modo aut siu ad generationem non congruo, vel tempore menstrui, aut dum uxor est gravida, cum periculo abortus, vel gravis damna. Excedendo limites verecundie in blanditiis carnalibus.
 4. Injuste & sine rationabili causa negando debito.
 5. Actum conjugale exercendo in loco sacro, vel tali, ubi ab aliis videri potest. Item ante beatitudinem sponsæ.
 6. Petendo dum petens non habet jus petendi debitum, ut si habeat votum simplex castitatis, vel si illud exigat, dum ratione adulterii est eo jure privatus.
 7. Consortem verbis vel factis exacerbando, percutiendo, cum ea contendendo, in letotipia vendendo.
 8. Domus seu rei domesticæ curam sive economiam negligendo. Bona coniugis dissipando, alienando, male insumento, externis largiendo, &c.
 9. Uxor peccat, supra mariam se extollendo. Maritus peccat, uxoris insolentiam & peccantis licetiam non coercendo.
 10. Peccant conjuges non cohabitando, sed se propria auctoritate separando.
 11. Viuis peccat sensualiter & carnaliter se defecando de copula carnali habita ut presente.
 12. Sponsi peccant, si & sibi promisso matrimoniū, vel nuptias fraudulenter protrahendo.

- Item carnaliter erga se invicem defecando, tactu impudicos faciendo. Operæ ipso inter se, vel cum alterius mortem. Non celebrando salem in majoribus festis per annum. Effundendo aliquid ex calice, &c.
 8. Sine legitima cause & dispensatione tenendo plura Beneficia, vel Canoniciatus.
 9. Pro pluribus stipendis discendo solùm unicam Missam.
 10. Paramenta & vasa Ecclesiæ vel Altaris, Sacramentum, Baptisterium, &c. in immunditia, seu soribus relinquentio.
 11. Suspectam personam domi tenendo. Vivendo in concubitu præsentis notorio, meretricio, ebrietate, seditionibus, aliarum sceminarum familiaritatibus; præsentis cum scandalo.
 12. Reditus Ecclesiasticos non bene dispensando pauperibus, aut fabrice Ecclesiæ, aut aliis pia causis, sed potius suis consanguineis eos ditando; vel proventus illos luxu vestium, aut conviviorum, &c. insumendo.
 13. Parochi peccant curam animalium obtinendo, dum sunt incapaces, & indigne, vel eam negligenter administrando, ita ut Parochianus aliquis moriatur sine Sacramentis. Item peccant infirmos non visitando, non consolando, nonhortando ad recipienda Sacramenta, ad condendum testamentum, &c.
 14. Recusando Parochianorum, legitimè petentes Confessiones audire, Conclaves sine justa causa, vel Catechesis, ac Christianæ doctrina explicatiōem omitendo. De modo rite confitendi, communicandi, Missam attēnētē audiendi, ac obligatiōne ad ista, non instruendo. Pro Parochianis Missam non applicando.
 15. Negligendo crebram renovationem Eucharistie, seu Monstranzie, Ciborii; ut & suo tempore sacri Olei, ac Chrismatis. Idem est de lumine ante SS. Venerabilis.
 16. Non residendo in sua Parochia vel loco Canoniciatus, sive Beneficii. Oves deserendo, etiam tempore contagionis, seu pestis, sive personaliter, sive quad servitia. Vide hanc Constitut. circa Parochorum electionem.

SS. D. N. BENEDICTI PAPÆ XIV. CONSTITUTIO AD EPISCOPOS DIRECTA

De Parochorum electione.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, salutem & Apostolicam Benedictionem.

CUM illud semper plurimum formidaverit Ecclesia Catholica, ne indignis quibusque, & extra Sacerdotiale dotale modicum constituita cura animalium, & Dominicis custodis crederetur; quia totius familiæ status, & ordo nutr., si quod requiritur in corpore, non inventari in capite. Hinc Canonice Sanctoribus, ac præsentim Sancte Tridentinæ Synodi Decretis provide consultum est, regimere Ecclesiærum Parochialium in esse commitendum, quorum omnis ætas a puerilibus exordiis ad perfectiores annos per discipline Ecclesiastice stipendia ita concurrisse, ut de illorum supra alios provectione, ac potiori doctrina, morum, & diuinorum laboris suffragio nefas esset dubitare. Quia vero perniciosa apud plurimos opinio sensim invaluit, Tridentini Decretis non præscriptam esse dignioris electionem, sed caveri tantummodo, ne indigne Ecclesiæ Parochiales, aliaque Beneficia, quibus cura imminent animalium, conferrentur, san. mem. Innocentius XI. Predecessor Noster erroream doctrinam à vera, & sincera patrum mente longius deflecentem damnavit, & edocuit quam prudens, & diligens esse debet Pastoralis Officii dispensatio.

Ad tramites idcirco ejusdem Sancte Synodi usi receptum est, occurrente Parochialis Ecclesie vacante, que liberæ at Ordinario conferenda sit, concursum instituti, ut habita in eo de cuiuslibet ætate, moribus, doctrina, & sufficientia solerti inquisitione, Episcopus eligat quem cateris magis idoneum judicaverit. At

At quia contingere potest, quod favet, vel gratia vel minus aequo iudicio minus digni dignioribus proponantur: san. mem. Pius V. Noster Praedecessor, ne quid in hujusmodi electione esset inordinatum, atque preposterior edita salutem Constitutione voluit iustitiae in concursu rejecis, interposita ad Metropolitanum, vel Episcopum vicinorem, vel Sedem quandoque Apostolicam appellatione, praelectum ad novum examen provocare, & Ecclesiam alteri non ritè collatam, novo facto meritorum periculo, si ita jus esset, vindicare. Et ne frivole appellationis diffugio locus esset, provide ibidem cautum est, dicta appellationi in devolutivo tantum deferri oportere, non suspensa, aut quoquomodo retardata. Praelectus ab Ordinario Parochialis Ecclesie possent.

Consultissimæ hujusmodi leges eum in finem instituta, ne in tanti momenti re imperiti magistris, novi antiquis, rudes præferantur emeritis, violate sunt hominum fraude, & malitia, ipsa medela vulnus exasperans. Sæpiissime enim rejecti ab Ordinario dicta Constitutionis obtenuit in vocem appellationis faciliè proruprumpere, & minus legitima concurrente causa electos ab Episcopo ad novum examen provocare conuerterat; illosque præterea relicta Gregis, & Ecclesie custodia longum iter arripare, & diuturni laboris, temporis, & pecuniae impensa exhaustos, item in secunda, tertia, & ulteriori quandoque instantia sustinere cogebant. Quin etiam experientia compertum est, magno iustitiae detramento item ipsam absolvit. Quandoquidem ii, qui examini se subjecerant, atque in primevo concursu utpote legitimatum institutionum nescii rectificari, longe postmodum decurrente lice, sedulam litteris ex industria navantes operari, præferri alii merebantur, & acerbè succubescerent Episcopo, iudicii quidem adepti, non autem adipiscendae penitie, per injuriam se fuisse rejectos.

Hinc apud bene moratos homines, & justitiae vindices, frequens querelarum occasio, quibus sedan- dis cum Congregatio Concilii Tridentini interpres omne studium, diligentiamque conferunt: Nobis, qui Secretarii munere fungeban-ur, mandatum est, ut sermone, typis postea vulgato, rem sedulè expenditure, ingenuis mali originem, & apta eidem avertendo remedia investigare pro viribus niteremur. Sensus haec de re nostros explicantes, vito potissimum labore percurrimus proximam examini oretenus habiti, nec scriptis consignati: Elegiti siquidem ad curam canonicam ab Ordinario Collatore, & ad iteratum examen coram alio Judge provocati, ius legi-um collisionis iuri non poterant certo, ac permanenti testimonio jam probata idoneitate; sed à novi examinis alea, subeunda coram Judge Appellationis gestum rerum prorsus ignaro, tota res pendere videbatur. Quocirca gravi Justitiae detramento recepta in fo-fo erat opinio, provocari posse ad alium Judgeum, nullo exhibito indebet rejectione documento. Quod quidem cum à Sacrorum Canonum censura longius aberraret, faciliè huic corruptela occurrerat posse censimus, si certa primum, & apta disposita habendi examini forma prescriberetur; si quæstiones examinatis propositæ, & contentane illorum responsiones, totaque rei gesta series in scriptis redigetur; & si acta demum totus concursus ad Judicem Appellationis integræ asperarentur.

Inita à Nobis consili ratio non solum arrisit Congregationi, illam die 16. Novembris 1720, ratam habent: sed etiam Pontifici Judicis accessione robora fuit à Clemente XI. Ecclesiastica disciplina vindice, & assertore eximo. Utque locorum Ordinarii ea omnia filiali, quo par erat obsequio, & diligenter exquerentur; iis date sunt die 10. Januarii 1721: opportunè littera nostro calamo exarata, ejusdemque Pontificis sensu, & oraculo comprobato, quarum tenorem, etiæ alias præalo commissum, & insertum in Bulario dicti Clementis Prædecessoris nostri, congrue hic duximus referendum.

Reverendissime Domine uti Frater.

Quo Parochiales Ecclesie dignioribus personis gubernanda triderentur, statut, ut notum est, Sacra- sancta Tridentina Synodus sess. 24. cap. 18. ut vacante Ecclesia Parochiali, indiceretur, & fieret concursus; ac postquam concurrentes ab Episcopo, vel eius Vicario Generali, atque ab Examinatoribus Synodalibus salem tribus examinati, & approbatæ essent, Episcopus eum eliget, quem etate, moribus, doctrina, prudentia, alisque rebus ad vacante Ecclesiæ gubernandam necessariis, & opportuni, digniori ceteris, magisque idoneum judicaret. Adjectique ad hanc Concilii Sanctionem validius confirmandam, re- & nomine Sanctissimum Pontificem Pius V. quod si unquam Episcopus minus habilem, postpositis magis idoneis, elegisset, possent ii, qui rejecti essent, à malâ hujusmodi electione ad Metropolitanum, vel si ipse eligens Metropolitanum, aut exempli foret, ad vicinorem Ordinarium, ut Sedis Apostolica Delegatum, vel alias ad ipsam Sedem Apostolicam appellare, ac Praelectum ad novum examen coram ipso appellationis Judge, & ejus Examinatoribus provocare: ea tamen cautione, ut appellatione non in suspensi-vo, sed in devolutivo esse debet: quemadmodum in ejus Constitutione, que trigesima tercia est, latius; concluding quod, constito de priori eligentis irrationabili Judge, illoquo revocato, Parochialis Ecclesia magis idoneo conferatur.

Cum autem neque Concilii Decretum, neque Pontificis Bulla examinis in concursu peragendi forma, seu methodus ultra certa, ac peculiaris servandas proponatur; difficultè dictu est, quanta examinum, aliorum alibi diversitas extiterit, atque hinc occasio querelarum. Nam alibi, cum non eadem omnibus quæstiones, non idem casus propositi fuissent, erant identem, qui, vel in iudicio, vel extra conquerentur, sibi quidem postposita difficultores, ac Praelectum autem faciliores ad solvendam quæstiones obligasse. Alibi verò eadem quidem omnibus quæstiones propositi fuerint, sed neque haec, neque date à concurrentibus responsiones scripto, seu litteris consignabantur. Cumque postmodum, nec raro contingere, ut è postpositis quisquam iure Bullæ supradictæ novum ad examen coram Judge Appellationis, ejusque Examinatoribus, electum provocaret; Sacra Congregatio usque ab anno 1603, considerans gravamen non alii ratione, quam novo examine probari posse; provocationem ad novum examen censuit admittendum, gravamine nec dum probato, & requisitis tantummodo probacionibus in subsequenti iudicio, in quo, probato per novum examen appellantis gravamine quodam doctrinam, probata superest ejusdem praे jam electo in reliquis ad regendum Ecclesiæ requisitus præstania, ut de majori alterius ad Parochialis Ecclesiæ Gubernium idoneitate sententia ferri possit, cum non continuo, si quis est doctor, is etiam aprior, seu magis idoneus ad id regimen habeatur, vel etiam habendus sit. Quam Sacra Congregatio Scriptores, & Tribunalia laudantur. Aliis verò in Diecebus laudabilis invalidum conseruendo, ut eadem omnibus quæstiones, idemque casus proponantur, ac (ne qua deuter ansa Cancellerio quidquam suo Marte adulandi, minuendi, mutandi) ut ipsime concurrentes, que interrogati fuerint, quæque responderent sua præscribant. Atque Ordinarii, qui morem hunc longè optimum in examinando tenevere, Sacra-deinde Congregationi etiam, atque etiam considerandum, reliquerint, his, qui sic examinari essent; atque postpositi, imposternum, ut solent, appellantibus, indulgentia, necne statim eleci-

novum ad examen provocatio, nulla gravaminis prærequisita probacione videtur; cum isti ex actis primi examinis gravamen doctrine facile aliquo probare possent; quod alii alteri nimis examinati probare, diu Ecclesie laude præstantes, qui monerent, frænum aliquod hujusmodi appellantibus licet tandem in jicendum, eorumque jam nimis crebras novum ad examen provocations esse reprimendas: quippe quæ appellationis longe procul à Parochia peragendum sit; Electus ab Episcopo, qui provocatur Parochiam quam possedit, cogitare interea temporis deservere, eamque Economo, vel Vicario cuiquam, veluti sponsam ignotis custodibus relinquere, sponso non parumper, sed diu sane abfuturo, dum nempe, impedita, ut fit, terma etiam, vel quaterna, alia ex aliis examina super præstantia primum docentur, tum deinde aliorum, quæ ad integrandam idoneitatem opportuna sunt contentiose multiplicentur, & commode, ne dicam otiose, transigantur, antequam deliberari possit utri concurrentium Parochia sit adjudicanda.

Ad rollandum non minus querelarum, quam incommodorum occasionem Sacra Congregatio Concilii Tridentini interpres, postquam rem omnem à capite repetitam in gemina sessione 1. Octobris, & 16. Novembris 1720, summo studio recognovit, tandem, Sanctissimo etiam annuentes, statut (quod per præsentes litteras encyclicalis exequitur) omnes & singulos Episcopos, atque Praelatos penes quos sit, & anchoritas faciendo concursum, horaria, ut examen ejusmodi instituere non graventur, quale jam, & multa Dicenses, & Urbs ipsa observat, atque Apostolica etiam Dataria postulat, sive cum Sede vacante, vacat Ecclesia aliqua Parochiali, ut dicunt, Juxta Decretem, sive demum, cum, vacante in Collegiatis, aut Cathedralibus Ecclesiæ dignitate aliquæ majori, annexam habente curam aniarum, faciendo est concursus, atque ad Apostolicam Datariam transmittendus, ut notum est, atque in litteris, quæ de Ordine Sanctissimi tria à Dataria prouident, clare prescribuntur.

Vacante itaque Ecclesia Parochiali, qua conferenda sit per concursum, atque hoc solitis formulis in dicto, hac, que sequuntur, ex Sacra Congregatio Sententia, consilio, suasione servanda proponuntur.

Primum nempe, ut assignentur eisdem omnibus concurrentibus quæstiones, idem casus, idemque textus Evangelii super quo sermonis aliquod præscribant ad probandam dicendi pro concione facultatem.

Alterum, ut casus, & quæstiones resolvendæ dicentur omnibus eodem tempore, atque omnibus pariter eodem tempore Textus Evangelii tradatur.

Tertium, ut certum, idemque omnibus spatium temporis constituant intra quos casus resolvant, quæstionibus respondeant, concordiam componant.

Quartum, ut omnes concurrentes in conciliis claudantur, unde, quandiu scribent (dabitur enim omnibus scribendi copia) nemo eorum egredi, neque aliis quisquam eo ingredi, nisi postquam scripta confir-ent, & exhibuerint.

Quintum, ut omnes sua quisque manu, tum responsa, tum sermonem scribant, subscriptantque.

Sextum, ut responsa quidem latine, sermo autem, ea, quæ ad populum haberi solet, lingua scribatur. Postremum, ut unumquodque responsum, & unusquisque sermo, cum ab unoquoque concurrentium exhibetur, non solum ab eo, qui scripsit, atque a Cancellerio concursus, verum etiam ab Examinatoribus, & ab Ordinario, vel eius Vicario, qui concursu interfuerint, subscriptur.

Praeterea secundum hanc formulam concursu, collatique ei, qui magis idoneus, ac dignior judicatus fuerit, Ecclesia Parochiali, non admittatur appellatio, aut à mala relatione Examinatorum, aut irrationabili Judge Episcopi, nisi intra decim dies à dicti collatione interponatur.

Si quis autem hinc spatium appellaverit, atque concursus petat ad Judge Appellationis transfe-renda: mittant vel acta ipsa originalis concursus clausa, & obsignata, vel certe unum aliquod authenticum eorum exemplum a Cancellerio concursus, atque altero Notario collatum, & auscultatum coram Vicario, vel alio in Ecclesiastica dignitate constituto, quem eligat Ordinarius, ad quem etiam Notarii Cancellerio adjungendi electio pertinet, necon ab Examinatoribus Synodalibus, qui concursu interfuerunt, subscriptum.

Ex quibus dictis, vel authenticæ eorum exemplo, nisi gravamen, quod doctrinam probet is, qui sic, ut præmititur, examinatus, aut à mala relatione Examinatorum, aut ab irrationabili Judge Episcopi appellebatur, novum ad examen provocandi facultatem à Sacra Congregatio frustra postulabit.

Quemadmodum, & in iudicio appellationis persequi jus sum tentabit is, qui forte se gravatum doleat quod reliqua, nisi, interposta mature, ut dictum est, appellatione ab irrationabili Judge Episcopi, gravamen, quod illa ostenderit vel ex actis primi concursus, vel saltem ex attestacionibus, & documentis extra judicialibus etiam, sed non levibus.

Atque ita quidem sensi Sacra Congregatio, & Sanctissimus assensit. At si quis tamen Ordinariorum alii, ac supra descripsum est, concurrentium examina instituere perrexit, perget, & sacra ipsa Congregatio more pristino appellantibus, qui se gravatos dixerint, provocationem ad novum examen, nulla gravaminis prævia probacione indulgeret. Interea tamen, ne harum literarum memoria dilabatur, vult eadem Sacra Congregatio, eas in uniuscunque Ordinarii Cancelleria perpetuo conservari. Cuius interea consilium cum voluntate duci ego omnibus significo, amplitudini tua fausta omnia à Celo precor.

Rome hac die 10. Januarii 1721. Amplitudinis tuae.

Uti Frater P. M. Card. Corradinus Praefectus.

P. Lambertinus Secretarius.

Quantum recta dispensans Ecclesiastici munieribus, administrande iustitiae, componentis dissidiis con-veniendisque in Officio Clericis proficeret saluterrima præmissarum legum institutio, satis superque experientia compertum, cum Anconitanum primum Ecclesiam, ac deinde Bononensem Spissam nostram paternam charitate comitis amplectere. Frei siquidem dictarum legum præsidio Dignitores Parochiali, & curæ animarum præfecimus: tantaque, benedictio Domini, id accidit animorum confessionis, ut nemo questus sit, traditum minus digno celstori loci præmium, vel minus justè alteri credant Ecclesiæ gubernacula. At quia ceris admonemur indicio non ita ad alios Episcopos contigisse, imo non deesse, qui privatis abrupti studiis sepe declinare, ac redarguere Judicium Episcopale præsumant: Nos propriea solliciti de implendi prout decet, munieris nostri partibus, nonnulla præfatis litteris addenda, nonnulla vero tacite, breviter-

que ibidem tradita, clarus explicanda censimus, ut recte omnia, atque ex ordine peraganter.

Mæ.

Marentes igitur audivimus, quod in plerisque Diocesisibus, eti recepta sit laudabilis, firmiterque custodienda consuetudo in scriptis redigendi examen concurrentium; nihilominus Examinatorum suffragia in sola litterarum peritia versantur, nec illorum exquiritur sententia de Clericorum estate, institutione, gravitate, & honestate morum, prudentia, munis antea exercitis, & an tales demum sint, qui oves suas verbo, & exemplo juvare possint. Quam devia sit hujusmodi praxis à Tridentina Sennita, is plane intelligit, qui expedet verba relata cap. 18. sess. 24. de Reform. Peracto deinde examine renuntiantur quocumque ab iis idonei judicati fuerint moribus, doctrina, prudentia, & aliis rebus ad vacarem Ecclesiam gubernandam opportunitis. Idque probè noscens Congregatio ejusdem Concilii interpres plures edidit, Examinatorum suo desiderio. Ne inveniatur, si doctrina tantum Judges essent, nec inquirerent qui praे alii probite morum, laboribus, præstato ante Ecclesie obsequio, ceterisque dotibus ad Officium Parochi cumulate obeundum necessariis, idonei, & commendabiles.

Absoluto examine, ut cuique satis compertum est, fit tantummodo potestas Examinatoribus renuntianti di quotquot regendae Ecclesie idoneos judicaverint, reservata uni Episcopo electio dignioris, quemadmodum sanctum est à Tridentino illis verbis: *Ex hisque Episcopis eligat, quem ceteris magis idoneum judicaverit.* At si Clericorum forte contingit appellare à mala relatione Examinatorum, quorum cura unice versa fuit in exequenda doctrina, non facta uno, eodem tempore solerit etiam investigatione aliarum qualitatium, que Pastoris congruant officio: *ordo Judicij secum feret, ut etiam Judex, ad quem provocatum fuit in sua doctrina indagine immiretur: Nec sine gravi animarum detrimenio, & discipline injurya praeficiatur Ecclesie, qui litteris magis pollet, licet ceteris minus aptus, & quandoque indigneus;* Contra vero arceat ille, qui licet impar doctrina merito attamen moribus, gravitate, prudentia, probato nomine, diuturno Ecclesiae famulatu, ac multiplici virtutum laude præcellit.

Factum præterea sati extirpandi abusus non videatur, si tam Episcopi, quam Examinatores coniunctis studiis, industria nervos omnes intenderint in conferenda concordi Judicio Ecclesia persone, qui litteris scientia, & litteris alteri concedat, majori tamen ceterarum qualitatum eminet ornamentum: Si quidem postpositus, sua nimis fidem doctrinæ ab irrationabilis judicio Episcopi, non raro appellat; Causaque ad Judicem Appellationis delata, idem totus est in perquirienda majori doctrina, ac reparando gravamine litterato homini interrogato, nusquam librato aliarum virtutum pondere, que in Appellantem desiderantur: *Largenque ut plurimum vigiles Ecclesiasticus Antistites exitum hujusmodi Appellationis, intimè dolent, Parochias doctis, non aptis Pastoribus, ut dictum est, regendas committit.*

At si Judex etiam Appellationis (quod raro evenit) tantum tribuens scientia, quantum satis majori & accuraciō examine inquirat, qui mores hominum sint, que gravitas, prudentia, qui suscipit ante laboris, que virtutum specimina, que demum totius ante acta vita ratio, pascendo Gregi consentanea: Tot Judici exhibentur attestations ab Appellantem ex industria collectæ, ut, revocato Episcopali Judicio, tandem irrationabilis non vereatur Judex succurrere eidem Appellantem, quem tam copiosa, tamque conspicua probatis adjuvant documenta.

Demum cum præcipue Episcopis tamquam in specula constitutæ pateant Subditorum excessus, contingere solet, ut in concursu tam inspecta scientia, quam moribus illi idoneus ab Examinatoribus renuntiatur, cui sedula aliqua vii labes, ac criminis mœla inusta sit, omnibus præterquam Episcopo occulta. Si Episcopus iusta suadente causa, crimen non revelat, euidentem criminosum tacitus præterierit, tamque immunem à sorde præzelegit: illicet postpositus, simulato gravamine, provocat ad superiorem Judicem crimini signatum, & consueto diffugio Appellationis evelut ad Pastorale fastigium, qui non potest consulere populo, sed nocere, nec præstare regimen, sed augere discrimen.

Ne igitur improbi ingenii homines remedium appellationis ad Justitiae præsidium institutum, callide traducant ad iniquitatem defensionem: Optimum factu aliquippe fortassis videtur, si appellatione quavis sublata, cura præficiendi rectores animarum prorsus relinquenter Episcopis, rationem vilificationis sua Christi Judici tanto redditur. Verum nullo pacto probare id possumus, quod adversarii menti Concilii Tridentini, tacite permittentes, appellationem in devolutio à mala relatione Examinatorum, quemadmodum innuerevident verba: nec prædictorum Examinatorum relationem, quoniam executione habeat, ulla devolutio, & appellatio etiam ad Sedem Apostolicam, sive ejusdem Sedi Legatos, aut Vice Legatos, aut Nunios, seu Episcopos, aut Metropolitanos, Primates, vel Patriarchas interposta impedit, aut suspensus; Cui sanctioni responderet etiam Constitutio Piana, admittens appellationem in devolutio ab irrationabili judicio Episcopi.

Quia de re, ut in hujusmodi negotio apte omnia, atque compositæ peragantur, Officii nostri esse duximus, eum Vobis, Ven. Fratres, gerendarum rerum ordinem prescribere, quem longo usu utilem agnoscimus in inserviendis animarum Reformati, qui credito sibi Gregi præcessit, & prodesse possunt.

I. Episcopus, habita notitia vacationis Ecclesie, statim, ad præscriptum Tridentini, idoneum in ea deputet Vicarium cum congrua ejus arbitrio fructuum portionis assignatione, qui onera ipsius Ecclesie sustineat, donec ei de Rectore provideatur.

II. Publico evulgerit edicto notitia concursus, congruo, & ab Episcopo præfinito tempore celebrandis: eodemque edicto omnes clare, & aperte moneantur, ut interim decurrente termino assignato coram Cancelleria Episcopali, vel altero ab Episcopo deputando, staurum qualitatum, meritorum, & numerum probationes, attestations tam judiciales, quam extrajudiciales, aliquæ id genus documenta, que fraude valent, exhibeant. Alioquin dicto termino elapo, documenta hujusmodi, quæcumque, & qualiacumque ea sint, nullatenus recipiuntur.

III. Eveniente die concursus, à Cancellerio Episcopali singulorum merita, qualitates, & requisita (ut vocant) incorrupta fide deprompta à juribus tempore habili exhibitis, in scriptis summatis redigantur. Porro copia epitemos tradetur non solim Episcopo, vel Vicario Generali vices illius obeunti, sed singillatim omnibus Examinatoribus ad concursum adsciti, ut cum de scientia, tum de vita, moribus, aliquis regenda Ecclesiæ necessariis dotibus ferant judicium.

IV. Die præstita ab Episcopo habeatur concursus, servata accurate in omnibus forma tradita in supra relatæ litteræ anno 1721. editis, totaque, rerum in eo gestarum series scriptis diligenter enculeetur. Porro Examinatores ad assequendum certant, & indubiam conjecturam scientia, postquam diligenter expenderint singulorum peritiam in evolendo, explicandoque ostenuent, aliquo Ecclesiastica doctrina capite, vel à SS. Patribus, vel à Sacro Concilio Tridentino, vel à Catechismo Romano excerpto, ac pari diligentia libraverint à quolibet scripto data responses questionibus propositis, & postquam demum deprehenderint qua quisque pollat gravitate sententiarum, & elegantia sermonis in concurrendo scripto pariter exarata, & textui Evangelico, vel altero dato themati accommodata: parem, ni forte majorem soleriant Ex-

Examinateores adhibeant in perscrutandis aliis qualitatibus, regimini animarum consentaneis, momi. honestatem inquirant, gravitatem, prudentiam, præstata hacenus Ecclesie obsequia, acquisitam in aliis muneribus laudem, aliquæ spectabilium virtutum ornamenta, doctrina arcte federe consocianda: hisque omnibus conjunctim expensis, inhabiles per sua suffragia rejiciant, & idoneos Episcopo renuntient.

V. Absoluto concursu ab Episcopo, vel, eo impedio, à Vicario Generali una cum Examinatoribus Synodalibus non paucioribus quam tribus, notula compendiarie requisitorum ante distributa tradatur Cancellerio, qui illam comburat vel penes acta secreto custodiat, & nemini ostendat, nisi de mandato Episcopi, vel ejus Vicarii Generali. Subinde verò Ordinarius, cum primum ei libuerit, eligat ex approbatis digniorum, nec illi possesso, ullo appellacionis, vel inhibitionis obtenuit, retardeat.

VI. Si quem Clericorum appellare contigerit à mala relatione Examinatorum, vel ab irrationabilis judicio Episcopi coram Judice appellationis acta concursus integra omnino producat, & Judex nisi illis visis, & gravamine comperto, sententiam non pronunciet. Præterea in ferenda sententia, ac reparando gravamine idem Judex initiat solummodo probationibus ab actis elicitis tam respectu doctrinæ, quam aliorum meritorum. Quia verò à publica inductione usque ad diem habitu concursus tantum temporis intercessit, quantum satis fuit commode exhibendis necessariis: iuribus, attestacionibus, requisitis, aliquæ meritorum documentis: idcirco, ut quævis via fraudibus præcedatur, volumus, ac districte mandamus, ne dicta attestations, fides tam judiciales, quam extrajudiciales, & documenta quæcumque studiosè conquista, & post concursum, ut ajunt expicata ullo modo recipiantur: non obstantibus supra memoratis litteris, à Congregatione Concilii Tridentini interprete anno 1721. editis, quibus ad præmissorum effectum in hac parte derrogamus; illis tamen in reliquo una cum omnibus in eis contentis firmiter in suo robore permanens.

VII. Ubi verò Episcopus posthabito uno, vel altero ex approbatis Ecclesiam contulerit magis idoneo ob aliquam sibi ipsi tantum notam causam, quam censeat significari opere Judicii appellationis ad detegendam injuræ fortasse pænitentiæ notam: familiaribus litteris Judicem certiorum efficiat, inviolabilis secreti legi adjecta. Nemo fit, qui hanc præmixt nostræ tribuat solerter, cum illa profuit à Tridentini Decretis. Sessione etenim 24. cap. 20. de Reform. ita disponitur. Præterea si quis in casibus à jure permisso appellaverit, aut de aliquo gravamine conquesus fuerit, seu alijs ob lapsum biennii, de quo supra ad alium Judicem recurrerit, tenetur acta omnia coram Episcopo gesta ad Judicem appellationis expensis suis transfrere, Eodem Tamen EPISCOPO PRIUS ADMONITO, UT SI QUID EI PRO CAUSE INSTRUCTIONE VIDEBITUR, POSSIT JUDICI APPELLATIONIS SIGNIFICARE.

Ei quamvis jure Nobis timendum sit, ne dicta præmixt monendit Judicem, ad quem appellatum est in more omni posita, haec tempestate observeari, & a force recesserit; etiamen Episcopus (ut dictum est) si ex causa sibi tantum, & non alia nota, que tamen approbari digna sit, Ecclesiam contulerit; illam Judicii appellationis, datis secretis litteris, denuntiat, & apertat. Sciant porrò judges, delatas ab Episcopo causas & rationes inviolabilis secreti fidei esse custodiendas, nec parvipendendum esse testimonium illius Pastoris, cui Divino mandatur eloquio, oves suas agnosceret. Facile enim credi non potest, Episcopos sue non minus, quam alienæ salutis aëde immemores, ut non deterriri Divini intermissione Judicis odio, vel favore moveantur; & in Sacrum Canonum singularem injuriam, dicant malum bonum, bonum malum, ponentes tenebras lucem, & lucem tenebras.

Si verò Episcopo fuit suspirata fides Judicis, ad quem appellatum es, nec eidem revelanda censerit hujusmodi occulta rationum momenta; illa significet secretis litteris S. R. E. Cardinali Praefecto pro tempore Congregationis Concilii, qui consilio, nec auctoritate deerit, quo minus à Judge appellationis debitus justitia locus tribuatur.

Præterea quia equitati etiam convenit, causas appellationum, que magno litigantium dispendio, & Ecclesiastice perecie immortales quæcumque existunt, quanta fieri potest brevitatem terminari: Idcirco ubi à Judice appellationis late sit sententia, que pænitentiæ facta ab Episcopo omnino sit conformis, nullus pateat nove appellationis actus, sed auctoritate rei judicata controversia finis imponatur. Sin vero Judex appellationis alter, quam Ordinarius prouantiverit; ficeat Praefecto ab Episcopo, qui causa cedidit, ad alium Judicem appellare, firmiter interim retenta Parochialis Ecclesie possessione. Tandem postquam tertius quoque Judex sententiam dixerit, ne partes ultra modum graventur laboribus, & expensis; præsertim quia agitur de cura animarum, cui damnosum est, certi Pastoris destituti solatio, & legitimum regende Ecclesiæ suffragetur.

His sane regulis, quamvis appellatio sublata non sit, satiam præsidii comparatur esse arbitramur Ecclesiastice discipline à recto gerendarum rerum ordine. Unum superest, ut propria hacenus media debite Executioni mandentur; eumque in scopum locorum Ordinarii vigilantium suam desiderari, non patiantur. Perendum quippe non esset ad nostri Apostolatus auditum novas in dies ferendī querelas, ac submovenis abusibus novas implorari leges ab illis, qui jam præstitutas negligunt, & contemnunt.

Demum cum non raro contingat Ecclesias Parochiales, Dignitatis, Canonici, & alia Beneficia, curam animarum habentia, à Sede Apostolica esse conferenda, vel quia vacaverint in mensibus reservatis, vel quia ex aliis capite dicta Sedi reservata sint: Nos Prædecessorum Nostrorum vestigiis inherentes præcipimus, & mandamus, ut uno, vel altero eveniente casu, concursus ab Episcopo sine ullo discrimine indicatur, nulla ad hunc actum petita venia, vel licentia, quam nostris hisce litteris sibi tributam Episcopi intelligent. Absoluto concursu, si res sit de Beneficiis Curatis, que tantum ratione mensium reservata sint, Episcopus inter approbatos eligat magis idoneum, & Dataria significet, nec acta concursus transmittat, nisi à Dataria cum id opportunum duxerit, requirantur. Sin vero dicta Beneficia, quibus cura imminet animarum, ex alio quovis capite, quam mensium Apostolicorum, S. Sedi reservata sint; eo namè casu, veteri non immutato more abstineat Episcopos à ferendo dignioris judicio, & acta concursus ultro Datarie exhibeat.

Licebit tamen Ordinarii pro suo arbitrio familiaribus litteris Datario scriptis eidem denuntiare personam, quam censem regenda Ecclesie magis idoneam, eundemque communere, an occulta aliqua, & in actis justæ reticita sub sit causa, que cupiam obtinet a Beneficiis Curatis obtinendum. Nos ipsi postmodum ab hac Sede omnium Principe, & Magistra, luculentio edocebimus quanto faciendum sit Episcopale judicium, quantoque vos honore prosequamur. Vener. Fratres, in partem nostra sollicitudinis evocatos; quibus interim Apostolicam Benedictionem permanenter impertimur.

Datum Rome apud Sanctam Mariam Majorem die 14. Decembris 1742. Pontificatus nostri anno tertio.

17. Confessarius peccat, cum incapacitate hoc munus suscipiendo, vel confessiones audiendo tantum lucri temporalis gratia, aut sine legitima facultate.

18. Sigillum frangendo. Poenitentem intra Confessionale ad malum solicitando. Non examinando vel instruendo, ubi est necessum. Vel indiscretis interrogatoribus eum docendo mala, quae non scivit.

19. Confessiones audiendo perfunditor, nimirum propteranter, non attendendo ad singula peccata; eorum gravitatem non discutiendo, nec poenitentem exagerando.

20. Poenitentiam, vel indiscretam, seu nimis gravem, vel nimis modicam injungendo. Non curando, ut debitas medicinas prescribat, presertim recidivis.

21. Indifferenter quoscumque & a quibuscumque peccatis absolvendo, non considerando, an possit necne, an sint reservata, &c. Vel absolvendo, quos oportebat sine absolutione dimittere.

22. In dubiis non consulendo doctiores seu libros,

INNOCENTII XI.

Admonitio ad verbi Dei Concionatores per litteras Sacre Congregationis Concilii ad Episcopos directas.

APluribus Christiani Orbis provinciis graves, frequentesque Romanum, atque ad ipsam Sanctam Sedem aduentant, seu delationes, seu querelas adversus praesentem prædicationis usum, tamquam a primævo Apostolorum instituto proprius aberrantem. Ac quidem cum verbum Dei, quod, Apostolo teste, omnino esse debet sanum, ac salutare, multiplici lue per plures ex ipsis Evangelii præconibus redditum infestum; merito Sanctissimus Dominus noster decretivit, contagionem universo gregi tam exitiosam, longè patemtem omni apostolice auctoritatis conatu prorsus extinguerere.

Nam quis pestis esse, aut excogitari videntior ea potest, que cibos ipsos ad vita præsidium insitutos ipsaque medicinas pro morbis depellendis inventas in mortis instrumenta, & præsentissima venena convertere? Verbum profecto Dei panis est ille vita & intellectus, quo cibari, & aqua simul salutaris, qua potari fidelium animas, ab ipsis Religionis Christianæ incubanibus, Redemptor noster edocuit. At vero si sed, quod pro Dei verbo à Sanctis accipitur, per sutiles conciones evanuerit in quo putræcentia mortalia vita condientur? Quis imò si sal idem, quod Prædicatores aptè significat, & per eloquentiam planè stultam infatuatum fuerit, revera non ultra valebit, nisi ut conceperit, & ultimam januam non conculcaretur ad hominibus. Que enim ministerio tam sancto majestas, qui decor, que sanctitas, que utilitas inest, quando plurimi, ut Paulus clamat, verbum Dei adulterantes, aut joels tamquam histrioines, aut conversi ad fabulas ut Poetæ, auditores sibi prurientes auribus coacervant, aut inanis facundiae lenocino, & calamistato, & meretrictio planè stylò, prædicationem fœde corruptunt?

Mandat ergo sanctitas sua zelo verè Apostolica accensa, ut omnes Primates, Archiepiscopi, Episcopi, ceterarumque Ecclesiæ Praesides, quorum præcipuum munus est verbum Dei administrare, gregemque pascere, tantis corruptelis occurrant, easque Concionatoribus opportunè ob oculos ponant, & fugiant à facie tot pestis potius quam colubrorum. Ex perseruanti universi intelligentia, quod per Jeremiah Deus illis indixit: *Propheta, qui babet sermonem meum, loquetur sermonem meum verè: quid palea ad tritum? Namquid verba mea non sunt ignis, dicit Dominus, & quasi malleus conterens petram?* Videlicet oportere, conciones non palei refertas esse ad vanitatem, sed igne veritatis succensas.

Porrò sciunt, non leven esse culpam, sed grande placium, gravissimaque poena multitudinem, ubi per securitatem verbum Dei velut in scenam adducant, atque auditoribus traduxerint. Praeterea neque per questiones curiosas, ac paradoxo tam vana, ita super captiuum populorum assurgent, ut verè querant: *Parvuli petierunt panem, & non erat qui frangere eis.* Similiter neque per illecebras inanum verborum, res non minus vana obtundant, & per ostentationem memorie, atque pronuntiationis præcipitiam, quasi præstigii auditorum animas, auresque ludificant.

Quoniamque Antistes per se, si tempus vacaverit, tum in aliis Ecclesiæ seriò animadvertisit, & in Diocesi Vicariis foraneis, aliquæ ministris, probisque viris, à quibus ea super re relationes exigant: vigilantium demandent. Ac si concionatores normam hujusmodi transgressos repererint, eos à prædicationis munere ad tempus benè visum suspendant, aliae ratione, pro modo culpas, plebare cu rent, subrogando interim alios, qui salutari modo populo ostendant virtutem, que eos declinare, & virtutes, quas sectari oporteat, ut ponam æternam evadere, & celestem gloriam consequi valeant. Eminentia igitur vestra in Diocesi sua Curæ credita, Sanctissimi Domini nostri Iussibus, & proprio muneri satisfacere non gravabitur; & Eminentia vestra manus humiliter deosculat.

Romæ 6. Julii 1680.

Eminentia Vestra.

Humillimus, & addicissimus servus
F. Cardinalis Columna.

Pic-

Peccata Religiorum, Monialium ac vorum
dem Praetatorum.

LIII. Peccant primò Religiosi, & Moniales in greediendo Religionem simoniacæ; non habendo rectam intentionem, sed solùm ad fugientes labores; ad acquirendum vicum, & amictum.

2. Examinatoribus ante ingressum, vel instantے Professione, veritatem non dicendo, tacendo impudentia, ut infirmitates, debita, ligamen conjugij vel alterius Professionis, votum Ordinis architoris, servitutem, &c.

3. Alios per mendaciam, aut austertates tacendo, ad ingressum inducendo, vel à meliore Religione avertendo.

4. In visitatione Praetato non revelando quæ revèlanda sunt.

5. Principaliores Ordinis ceremonias ignorando, vel omitiendo. Tempus otiosæ vel inutilibus, aut mundanis occupationibus transigendo.

6. Habitum temere dimittendo, aut vestem sibi convenientem cum tonsura non portando.

7. Claustrum violando sive per egressum, sive per ingressum aliorum, vel aliarum introductionem.

8. Casitatem, Paupertatem, Obedientiam, Officium, Regulam, Statuta, &c. non observando, ex consuetudine, contemptu, &c.

9. Male eligendo, nimirum magis ex passione & ob privatum commodum, quam ex zelo justitiae ac boni communis. Votum sine justa causa denegando in receptione ad Ordinem.

10. Sacramenta, Confessiones, Communionem, precies, vel horas omitendo. Quod & Moniales concernit. Pro benefactoribus non orando.

11. Inordinatum affectum gerendo erga res temporales, Consanguineos, Affines, aut quoscumque alios. Faciem turbando, impatientiam, dissolutionem, murmurando exercendo.

12. Sine licentia ab uno Ordine ad alium transiendo.

13. Faciendo se consecrari in Virginem cum non sit.

Pralati, & Praalati Regularium peccant primò Religiose disciplina observantiam non solùm in se, sed & in subditis negligendo, eis quoad Chori frequentationem, ieiuniorum, Regule statutorum observationem & in similibus hinc exemplo non prælatingo, eis nimis indulgendo in potu, cibo, somno, otio, vagitationibus, recreationibus, externis (presertim cum altero sexu) conversationibus, familiaritatibus, &c. non tollendo abusus & vanitatis in vestitu, tonsura, &c.

14. Nimias quibusdam concedendo exemptiones à Chori, & communis mense sequela. Contra pauperitatem quadò pecunias, sive recipienda, sive expendenda nimis indulgendo. Quia in re etiam ipsi subditis se examinent. Item non curando, ut Chorus per solitudo devotum cum debitis pausis, & ceremoniis, ac consueta oratione mentali.

15. Subditis de vidu & amictu non providendo. Bona monasteria dilapidando per lusus, convivia, numeri, donationes, &c. Ea sine Superiorum licentia & Capituli consensu alienando, diffundi, permittando in re gravi.

16. Absolvendo a casibus Papalibus, à quibus non potest.

17. Non attendendo, ut juniores Religiosi; in iis quæ Ordinis sunt, debite probantur, & instruantur. Capitula non celebrando. Malos non puniendo, bone nos non premiando, indignos officios præficiendo dignos amendo.

18. Infernum curam non gerendo in medicinis sive corporalibus, sive spiritualibus. Suffragia mortuorum, Monstrantia, aut Cibori crebrem renovationem. Lampadem ante Venerabile negligendo.

19. In electionibus factiones, seu discordiam fovento.

Plura plurimæ varia conditionis hominum peccata deprehendens in Operæ, ut eligentium, divinatum, atque, planetariorum: Locantium domos vel pecunias, Conductorum, Capitivorum, nutritum columbas, Venatorum, piscatorum, cadenatum ligna, pascentum pecora, Depositorum, forminarum, haereticorum, &c. Hec facile invenies in Indice Operis querendo quilibet terminum juxta Alphabetum.

EXAMEN V.

De Lege humana.

De qua Angelicus Doctor i. 2. quest. 95. 96. & 97.

Quid & quotuplex sit Lex humana, vide
Exam. 1. num. 3.

QUÆRÒ I. Cujus est condere Leges humanas sive Ecclesiasticas, sive civiles?

LIV. *Res.* 1. Papa habet potestatem Legislativam pro tota Ecclesia immediate à Christo collatam Petri, Matth. 16. *Tu es Petrus, & super hanc petram edificabo Ecclesiam meam*, quibus verbis Petrus (idem est de Successoribus) iure divino, upo ut immediate à Christo factus Christi Vicarius in terra. Ergo accepit supremam Jurisdictionem & potestatem gubernativam, quæ nequit esse sine legislativa.

2. *Res.* 2. Episcopi, aliqui Praetati habentes Jurisdictionem quasi Episcopalem, habent potestatem condendi leges pro suis Diocesis, ac subditis datum à Christo soluti mediante.

Ratio. Quia sunt Rectores soluti alicuius Ecclesie particularis, non verò universali.

3. *Res.* 3. Papa habet quidem potestatem condendi leges civiles pro statu seu Dominio Ecclesiastico, id est, pro terra ac Regnis, que sunt patrimonium S. Petri, & ab Principibus Ecclesie donata: extra terram circa alias provincias directe civilitet disponere nequit.

Ratio. Quia sunt Rectores soluti alicuius Ecclesie particularis, non verò universali.

4. *Res.* 4. Imperator habet potestatem condendi Leges civiles pro solo & toto Imperio Romano. Qui est Princeps, aut respublika supremam habens Jurisdictionem, ut Veneria, &c. habet eam pro solo & toto suo Regno, Principatu, seu terris: sic ut extra non ligent, nisi etiam alibi acceptentur: & speciali alterius Provinciæ Constitutione roborentur.

Ratio patet ex ipso supremi Princeps, ac Jurisdictionis carætere.

Oppono 1. Quis homo ex natura sua nascitur liber, & non ut alteri subjectus. Ergo unus homo alteri nequit ponere leges.

2. Videtur sufficere Lex naturalis, & divina positiva. Ergo.

Ad 1. dist. conseq. In statu naturæ integræ, id est, si perseveraret status innocentia, in quo erat Adam ante lapsum, & in quo nulla erat rebellio carnis contra spiritum, aut spiritus, seu rationis contra Deum, C. conseq. In statu naturæ corruptæ, subdit. Non data, vel translata adhuc ex communis consensu populi in alterum potestate, C. secus, N. conseq.

Ad 2. N. ant. Quia Lex naturalis & positiva divina multa in moribus humanis relinquunt indeterminata. Ergo pro ulteriori morum disciplina necessaria, et ea determinari per Leges humanas: vel ut per radios & rivulos à Legi Dei æternæ & naturali derivatis.

Oppono 2. Quis homo ex natura sua nascitur liber, & non ut alteri subjectus. Ergo unus homo alteri nequit ponere leges.

Ad 3. N. ant. Quia Lex naturalis & positiva spiritualis, seu Ecclesiastica?

LV. *Res.* Probabilior est sententia negans, de-